

Noordse pijlstormvogel
A4-22.Een onopgemerkte vondst van *Puffinus puffinus mauretanicus*

door

A. J. BEINTEMA EN J. WATTEL

(A dutch record of *Puffinus puffinus mauretanicus*)

In de collectie van het Zoölogisch Museum te Amsterdam bevindt zich een exemplaar van de Noordse Pijlstormvogel *Puffinus puffinus* (coll. nr. 14.505, ♀) gevonden op 18 oktober 1958 op het Verklikkerstrand bij Renesse op Schouwen, door J. Viergever (Limosa 33: 20, 1960; Vogeljaar 6: 100, 1958). De vogel was gedetermineerd als de Atlantische ondersoort *P. puffinus puffinus* (Brünnich). De verdenking rees dat deze determinatie niet juist was. De vogel werd vergeleken met materiaal uit het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie en het Zoölogisch Museum, en met foto's, gemaakt in de broedkolonie op Great Saltee (Co. Wexford) en op zee bij Puffin Island (Co. Kerry), Ierland, en bleek op de volgende punten van *P. puffinus puffinus* af te wijken:

1. Bovenzijde bruinzwart, niet diepzwart. Vooral de vleugelboeg bleker en bruiner.
2. Geen scherp contrast tussen bovenzijde en onderzijde van kop en hals.
3. Wit van de onderzijde loopt niet achter de oorstreek omhoog (bij *puffinus* zeer opvallend).
4. Onderzijde niet geheel wit. Keel, bovenborst, flanken, onderbuik en onderstaartdekveren licht grijs.

Uit deze verschilpunten blijkt duidelijk dat ZMA 14.505 geen *P. puffinus puffinus* is, maar waarschijnlijk behoort tot één der Mediterrane rassen, *mauretanicus* of *yelkouan*. Twee exemplaren van *mauretanicus* in het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie waren veel donkerder op het midden van borst en buik dan ZMA 14.505, een serie balgen van *yelkouan* miste de grijze tinten op de onderbuik.

In het British Museum (Natural History) werd de vogel uit Renesse vergeleken met een serie *mauretanicus* en *yelkouan*. Enkele exemplaren van *mauretanicus* hadden een geheel grijze onderzijde, daarnaast was er een aantal met een grotendeels witte borst en buik, en een grijze keel, bovenborst, flanken en onderbuik. Een vogel van mei van Mallorca en één van augustus van de Britse ZW-kust waren vrijwel identiek met de vogel van Renesse. Alle exemplaren van *yelkouan* waren kleiner, met minder grijs op de onderzijde, terwijl boven- en onderzijde contrasteerden als bij *puffinus*. Wat betreft de maten van tarsus en snavel paste ZMA 14.505 geheel bij *mauretanicus* (zie

Tabel 1. Maten van ZMA 14.505 en van enkele ondersoorten van *Puffinus puffinus*.

ondersoort	tarsus	snavel
<i>puffinus</i>	42—47 ¹⁾	32—39 ¹⁾
<i>mauretanicus</i>	46—51	36—42
ZMA 14.505	47	40
<i>yelkouan</i>	44—47	34—38

¹⁾ Maten vlgs Witherby *et al.* 1943. Handbook of British Birds. 4: 46.

tabel). De vleugellengte kon niet bepaald worden omdat de vogel slagpenruï vertoont. De buitenste handpen is niet volgroeid.

De conclusie is, dat de vondst van Renesse de Westmediterrane ondersoort van de Noordse Pijlstormvogel, *Puffinus puffinus mauretanicus* Lowe, betreft. Het is van deze vorm bekend dat zij in nazomer en herfst de Middellandse Zee verlaat en regelmatig in Het Kanaal verschijnt. Waarnemingen in het Noordzeegebied zijn echter zeldzaam; de vogel werd slechts twee maal eerder in Nederland vastgesteld (Avifauna van Nederland: 11, 1962). *P. p. yelkouan* is daarentegen buiten het Mediterrane gebied onbekend.

Graag danken wij Dr G. F. Mees (Rijksmuseum van Natuurlijke Historie) en Dr D. W. Snow (British Museum, Natural History) voor de gelegenheid materiaal te bestuderen, dat aan hun zorgen is toevertrouwd.

SUMMARY: A Dutch record of *Puffinus puffinus mauretanicus*

On 18 October 1958 a specimen of *Puffinus puffinus* was found dead on the beach at Renesse, island of Schouwen-Duiveland. The specimen, a female, is preserved in the Zoölogisch Museum Amsterdam, coll. nr. ZMA 14.505. Comparison with material from various collections showed, that it belongs to the West-Mediterranean subspecies *Puffinus puffinus mauretanicus* Lowe. It represents the third Dutch record of this race.